

ФОРМАЛНО ОПИСАНИЕ НА СЛОВООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СТРУКТУРИ В НОРМАТИВНАТА ГРАМАТИКА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ВЯРА МАЛДЖИЕВА

УНИВЕРСИТЕТ „НИКОЛАЙ КОПЕРНИК“, ТОРУН, ПОЛЩА

maldzieva@gmail.com

В работата се предлагат принципи за формално описание на словообразователните структури в синхронно изследване в рамките на нормативната граматика на българския език.

Един от основните постулати на нормативната граматика е независимото описание на форма и съдържание, произтичащо от относителната автономност на семантичната и синтактичната структура на езиковите единици. Приема се също, че между езиковите единици от различните равнища съществува структурен изоморфизъм. За словообразуването това означава, че аналогично на изреченския синтаксис, който разграничава понятийна структура (изречение) и формална структура (изреченски израз), и тук следва да бъдат разграничени семантичен и формален дериват. Последователното прокаране на това разграничаване води до дефиниране на словообразуването като морфемна синтаксис (подобно на изреченския синтаксис) и на производната дума като структура, в рамките на която се реализират правилата за формално и семантично съчетаване на морфемите.

Моделът на формалните деривационни структури, представен в статията, обхваща дериватите с една словообразователна основа. Той се основава на формалните характеристики на изразителите на деривация, от които се извеждат критериите при дихотомичното деление:

- 1) дезинтегралност (редуцираност) – +/- редукция на основата на базовата лексема;
- 2) алтернационност – +/- алтернации в основата;
- 3) парадигматичност – +/- добавяне към основата на граматична морфема, различна от тази в словообразователната основа;
- 4) конфиксалност – +/- добавяне на два афикса към основата;
- 5) афиксалност – +/- добавяне на определен тип афикс към основата.

Ключови думи: формално описание, формални словообразователни структури, нормативна граматика, български език

FORMAL DESCRIPTION OF WORD-FORMATION STRUCTURES IN BULGARIAN NORMATIVE GRAMMAR

VYARA MALDZHIEVA

UNIwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, Polska

maldzieva@gmail.com

This work proposes principles for the formal description of word-formation structures in a synchronic study within the framework of normative grammar.

One of the basic postulates of normative grammar is the independence of the description of form and meaning, which is motivated by relative, though sufficient, autonomy of the structure of meaning (semantic structure) and of the formal structure of complex language units. This study takes for granted the existence of structural isomorphism between clauses and derived lexemes. In the context of the description of word-formation phenomena, this means that – in parallel to what is found in clause syntax, which distinguishes between the conceptual structure of a clause and the clausal form – both semantic structure and formal structure are assigned to derived lexemes. The consistent implementation of this distinction leads to defining word-formation as morphemic syntax (similar to sentence syntax) and derived words as structures within which rules for formal and semantic combination of morphemes are applied.

The attempt at developing a model for formal derivational structures presented in the paper is based on the formal features of derivational exponents. These features serve to derive the following dichotomic division criteria:

- 1) affixal – +/- attachment of a given type of affix to the stem;
- 2) confixal – +/- attachment of two affixes to the stem;
- 3) alternating – +/- qualitative stem alternation;
- 4) reductional – +/- stem reduction;
- 5) paradigmatic – +/- attachment to the stem of a grammatical morpheme other than the one in the derivational base.

Keywords: formal description, formal word-formation structures, normative grammar

0. Един от основните постулати на нормативната граматика на съвременния български език е независимото описание на форма и съдържание, произтичащо от относителната автономност на семантичната и синтактичната структура на езиковите единици (виж Анотация/Аnotatsiya; Станчева и др./Stancheva et al. 2017; Малджиева/Maldzhieva 2017, 2018). Приема се също, че между езиковите единици от различните равнища съществува структурен изоморфизъм.

0.1. Тези два постулата са изходни за предлагания в настоящата работа модел на описание. За словообразуването това означава, че аналогично на изреченския синтаксис, който разграничава понятийна структура (изречение) и формална структура (изреченски израз), и тук следва да бъдат разграничени семантичен и формален дериват. Последователното прокарване на това разграничаване води до дефиниране на словообразуването като морфемен синтаксис (подобно на изреченския синтаксис) и на производната дума като структура, в рамките на която се реализират правилата за формално и семантично съчетаване на морфемите. Едва след независимото описание на формалната и семантичната деривация могат да се търсят корелации между тях, като се съпоставят например посоката на формалната и семантичната деривация.¹

0.2. В това представяне, което не претендира за изчерпателност, е използван материал, ексцерпиран от Обратния речник на българския език², както и от обзорни изследвания по словообразуване (преди всичко Грама-

тика/Gramatika 1983; Андрейчин и др./Andreychin et al. 1977; Радева/ Radeva 2007; Речник/Rechnik 1999), при което предложените там интерпретации са частично верифицирани и допълнени.

1. Основни принципи на описанието

Предлаганото описание – подобно на описанието на морфологичния и синтактичния компонент на нормативната граматика – е синхронно. По-долу се излагат основните принципи на синхронното формално описание на дериватите.

1.0. Приетата за синхронното изследване процедура на словообразователно деление е многостепенна, двупосочна и се състои в отделяне на началните и крайните сегменти, най-отдалечени от основата, докато тя бъде окончателно определена, като се спазват следните условия:

а. повтаряемост на морфонологично и функционално идентичните формантни сегменти в контексти, различни от анализирания;

б. идентичност на дистрибуцията на сегментите, абстрахиращи при деленето;

в. сричковост на основата (основата е не по-малка от една сричка).

Условие а. позволява да се установи делимостта на лексемата; условие б. е решаващо за причисляването на сегмента съответно към формантите или към основите; условие в. е подчинено на предшестващите и помага в съмнителните случаи да бъде установена границата между основата и форманта. На поредните етапи от процедурата правилността на делението се подлага на проверка.

1.1. Делима от синхронна гледна точка е лексема, при която всеки от непосредствено съставлящите елементи – основа (основи) и формант (форманти), се повтаря в подобна морфемна функция, но в друг морфемен контекст най-малко в две лексеми. Това условие изключва от областта на изследване както изолираните основи, така и изолираните форманти. Така според този критерий неделими от синхронна гледна точка са както *прозор-ец* (изолирана основа), така и *стож-ер* (изолирани основа и формант).

Това означава, че делимостта на дадена лексема предполага съществуването в езика на поне един случай на пропорционално сходство на „кандидата“ за основа или формант от типа:

AХ АУ АХ ВХ

— = — и — = —

ВХ ВУ АУ ВУ

Срв. напр. *готви* / *готвач* = *кове* / *ковач*³.

1.2. Дадена морфологично делима лексема може да се приеме за производна само тогава, когато в езика едновременно съществува друга лексема, от която първата (производната) е изводима – при това както формално, така и семантично. И така, делимата лексема *град-ин[a]* е непроеводна в български от синхронна гледна точка, защото значението ѝ не може да се изведе от съществуващата в езика лексема *град*. На свой ред лексеми като *из-лизам* – *в-лизам* – *про-из-лизам*, макар и делими, са непроеводни, защото не се извеждат формално от никоя съществуваща в съвременния български език лексема (**лизам*).

1.3. В контекста на разбирането за лексемата като набор от словоформи няма основания за основа на деривата да бъде приета една, повече или по-малко арбитранно избрана словоформа на базовата лексема, напр. нейната основна (речникова) форма⁴ или формата, употребена в словообразователната парафраза (срв. Hопowska 1979). Подобен немотивиран от теоретична гледна точка избор влече след себе си установяване на различен инвентар от форманти за даден език и съответно различни интерпретации на типа на форманта и на деривационната типология изобщо. А всъщност, както е известно, речниковата форма на лексемата е условна и обусловена от традицията.⁵ Затова се приема, че основа за деривация може да бъде потенциално всяка от словоформите на лексемата. Определянето на основата на деривата изисква да се съпоставят всички разновидности на основите, които се срещат в парадигмата на базовата лексема, с разновидностите на основите, които се появяват в парадигмата на деривата. Следствие от приетото е напр. принципът, че за алтернативен изразител на деривацията (виж по-долу 1.5.2.) се приема само алтернатива, която не се появява в парадигмата на базовата лексема. Срв. напр. *белин-а* ← *бел-и* (*бял*) за разлика от *тъж-а* (*тъж-и-и*) ← *тъж-а*.⁶

1.4. В контекста на приетите принципи възниква въпросът за установяването на синхронната делимост на лексемите от чужд произход. Може да се приеме, че те се смятат за производни, когато морфемната им структура може да се обясни с правилата на българския език. В частност това означава, че лексемите от чужд произход се смятат за деривати в български, ако отговарят на следните условия:⁷

а. След отстраняването на сегмента – „кандидат“ за формант, не остава основа, а словоформа (без флективната морфема), срв. напр. *вандал-* → *вандал-изъм[ø]*, *нокаут-* → *нокаут-ира[m]*.

б. След отстраняването на сегмента – „кандидат“ за формант, остава основа, но словообразователният строеж на цялото се обяснява със словообразователно правило от дадения език, т.е. с правило, което действа и при родните думи. Срв. напр. *импрегн-ациj[a]* ← *импрегн-ирам* vs *импрегн-ирам* → *импрегн-атор[ø]* също като *хипнотизатор*, *фалишификатор* и под.⁸

Допълнително доказателство за усвояването на чуждия формант е появата на деривати от родни основи с този формант, срв. напр. *маркс-ист[ø]* vs *средн-ист[ø]*, *непук-ист[ø]*. Срв. още: *побъркв-аџи[a]*, *излаг-аџи[a]* и др.

1.5. Типове форманти

1.5.1. Формални изразители на деривацията (форманти) могат да бъдат различни не-нулеви езикови елементи.⁹ Приема се, че всички типове структурни явления, които отличават основата от деривата, са еднакво съществени и следователно са в еднаква степен изразители на формалната деривация.

1.5.2. Формалната характеристика на изразителите на деривацията може да бъде основана на следните признаци:

а. Сегменталност / несегменталност (супрасегменталност): в зависимост от това дали изразител на деривацията е редица от фонологични сегменти или прозодия (т.е. т. нар. сегментален vs супрасегментален изразител), се различава прозодиен изразител (несегментален), който се състои в промяна на мястото на ударението, срв. напр. *добр ден*, *светлозелен*, *кучеубиец*.

б. Афиксалност / неафиксалност: в зависимост от това дали сегментален изразител на деривацията е словообразователна морфема или не, се различават афиксални изразители (словообразователни морфемии) и неафиксални изразители. Според своите словоредни дистрибутивни свойства по отношение на конститутивния елемент на деривата – основата (основите), афиксите се делят по-нататък на: префикси, суфикси, интерфикси и постфикси (срв. съответно бълг. *про-чет[a]*; *куп-ува[m]*; *вод-о-провод[ø]*; *смея се*) (повече за това виж по-долу 2.2.1.).

в. Алтернационност / неалтернационност: в зависимост от това дали неафиксален изразител на деривацията е наличието или липсата на качествено редуване в основата, се различава алтернационен изразител, който представлява замяна на един звук (звукове) от основата с друг в деривата (срв. *лет[я]* → *лит-н[a]*; *събер[a]* → *събор[ø]*)¹⁰.

г. Редуцираност / нередуцираност: в зависимост от това дали неафиксален сегментален изразител на деривацията е количествено или качествено редуване в основата, се различава дезинтегрален изразител, представляващ редуция (т. нар. усечение) на елемент от основата на произвеждащата дума, който не влиза в основата на деривата (срв. *българ-ин[ø]* → *българ-к[a]*).

д. Парадигматичност / непарадигматичност: в зависимост от това дали неафиксален сегментален изразител на деривацията е добавена флективна морфема (в това число и изразена от морф *ø*), която сигнализира различна

словоизменителна парадигма на производната лексема, се различават парадигматични форманти. Сегментален изразител на деривацията в тях е промяната на типа флексия в сравнение с основата или някакъв вид ограничения в общите за основата и деривата граматични категории (срв. *прелетя* → *прелет[ø]*, *полетя* → *полет[ø]*).

е. Съставност / несъставност: словообразователен формант може да бъде един от споменатите по-горе изразители, но може да бъде и редица от коокурентни изразители. В зависимост от това се отделят прости и сложни форманти. Формантът, съставен от два афикса от различен тип (напр. суфикс и префикс, интерфикс и префикс и т.н.), се определя в литературата като конфикс.¹¹

Характеристиката на формантите по тези белези позволява на следващия етап да бъдат описани деривационните техники и да се извлекат формални класове деривационни структури според формантите (виж по-долу 2.2.).

1.5.3. Прилагането на приетите признаци изисква разрешаването на възникващите проблеми с интерпретацията на някои морфологични сегменти:

а. Съставянето на списъка от афикси поставя проблема за интерпретацията на сегмента *се*. Тук той се интерпретира като изразител на постфиксална морфема в случаите, когато е съставляща на аналитичен израз, който представлява проста синтактична единица, т.е. не е форма на отделна лексема. Иначе казано, сегментът *се* е постфикс в изрази от типа *заоблача се* (vs **заоблача*), както и *наприказвам се* (vs *наприказвам*, срв. **наприказвам себе си*); но не е постфикс в изрази от типа *събличам се* (vs *събличам себе си*), *чете се* (vs *чета*) и под.

б. Известен проблем представляват съставлящите на деривати (често от чужд произход) от типа: *хидро-*, *фото-*, *евро-*, *-вед*, *-лог* и под., които имат референтна стойност, но не се срещат извън производни лексикални единици (срв. *хидроизолация*, *сърцевед* и под.). Според приетия принцип, че словообразователна основа на деривата е съществуваща в езика лексикална единица, тези елементи би трябвало да се интерпретират като форманти, които съставят отделен клас – афиксоиди, а дериватите с афиксоиди да се приемат за хибриди, заемащи особено място между афиксацията и композицията.¹²

в. Широката дефиниция на форманта като част или признак, по който дериватът се различава от основата, поставя проблема за интерпретирането на промяната в категориалната характеристика на производната лексема в сравнение с основата, когато тази промяна не се придружава от промени в основните белези на флективния тип. Такава промяна е налице в следните случаи:

в.а. В т.нар. субстантивизация на същински прилагателни и прилагателни причастия, при която са налице промени в синтактичните свойства (като следствие от селективната категория *род*) и в набора от словоформи. Те предполагат възможност за употреба на дадения набор от форми в неелиптични безконтекстови изреченски изрази, срв. *котелно, малолетен, сляп, земно(то); командващ, преживяно(то), споделено(то)* (срв.: *Построиха новото котелно; Командващият издаде заповед; също: кооперация на слепите; защита на малолетните*). В този случай е налице парадигматична деривация с добавяне на нов флективен морф, фонологично идентичен с флективния морф на основата. Иначе казано, субстантивизацията се приема за вид неафиксална парадигматична деривация, чийто резултат е преминаването на определена форма на прилагателно име или наречие към граматичния клас на съществителните.¹³

в.б. В т. нар. адективизация на прилагателни причастия, при която са налице промени в синтактичните свойства. Причастията запазват пълната парадигма на прилагателни имена, но в именната фраза са подчинени членове, препозитивни спрямо съществителното име, и не наследяват синтаксиса на глагола.¹⁴ Срв.: *пържени картофи vs картофи, пържени в палмово масло, пържени в палмово масло картофи; пишец човек vs човек, пишец по стената, пишец по стената човек; срв. също: пребит човек, изпита чаша, изцапана покривка, (на)рязан хляб, препечена филия, изтънчени маниери, възпитано дете* и под.

2. Формален морфемен синтаксис

Формалният изреченски синтаксис включва описание на синтактичните свойства на граматичните класове лексеми, реализиращи се в простите синтактични групи, и описание на изреченските структури, разглеждани като възможни комбинации от прости групи. Аналогично, формалният морфемен синтаксис се състои от описание на дистрибутивните свойства на формантите и основите¹⁵, реализиращи се в прости морфемни групи, и описание на типовете формални структури на дериватите.

2.1. Прости морфемни групи (дистрибуция на формантите и основите). Аналогично на простите синтактични групи във формалния изреченски синтаксис, в морфемния се постулира наличието на прости морфемни групи, т.е. двучленни групи, съставени от основа и прост формант.

2.1.1. Дистрибуцията на формантите се разбира като селекция – като способност да се свързват с основи с различна категориално-граматична характеристика. Словообразователни основи могат да бъдат глаголи, съществителни, прилагателни (в това число и прилагателни числителни и причастия), наречия и междуметия.

Ето примери на дистрибутивни класове форманти въз основа на селективните признаци на някои афикси и афиксоиди¹⁶:

- прости форманти, които се съчетават с основи на глаголи, съществителни и прилагателни имена:

-ар[ø]: *сватбар, двойкар, отпускар, седесар, бесепар, безенесар, пекар, резбар, ключар, аптекар^н, кръчмар, мелничар; печалбар, критикар, патриотар*

-ец[ø]: *новодолец, лъжеец, епикуреец, хегелианец, австриец, храбрец, републиканец, гестаповец, красноармеец, ловец, търговец, олимпиаец*

-ив: *чулив, плачлив, закачлив, боклучив, несъчлив, въртелив, горделив, променлив*

-к[а]¹: *грейка, упойка, огнехвъргачка, щипка, кривка, посадка, запръжка, спойка, прибавка, забрадка, хрумка, малиновка, огризка, татуировка, дрямка, почивка;*

- прости форманти, които се съчетават с основи на глаголи и съществителни имена:

-ант[ø]: *практикант, консултант, лаборант, стипендиант, симулант, интригант, сектант, капитулант, курсант, адресант*

-джий[а]: *циркаджия, кебапчия, мозайкаджия, виладжия, лавкаджия, шегаджия, инатчия, сметкаджия, четворкаджия*

-ен: *наливен, народен, изпитен, утринен, укрепителен, напоителен, биологичен, икономичен, ироничен;*

- прости форманти, които се съчетават с основи на глаголи и прилагателни имена:

недо-: *недоклан, незрял, недоспя, недоям*

пре-²: *преголям, прелюбезен, предобър; прегоря, преям, презрея, претънея, пребледнея;*

- прости форманти, които се съчетават с основи на съществителни и прилагателни:

-ист[ø]: *монотеист, нихилист, оптимист; гимназист, цивилист, висшист, националсоциалист, интербригадист, чекист; контрабандист, пейзажист, мебелист*

-ува-: *мъдрувам, пазарувам, студувам, гладувам, пътувам, атакувам, митингувам, стачкувам, кумувам, овчарувам*

анти-: *антипасха, антидържавен, антитоксини, антифермент*

без-: *безотговорност, безчовечен, безводен*

полу-: *полумрак, полусериозен, полуизгнил;*

- прости форманти, които се съчетават само с основи на глаголи:

-ач[ø]: *подигравач, присмивач, дълбач, секач^н, разбивач, мигач, пазач, пушач, раздавач, продавач, влекач*

-*еж*[ø]: *пълнеж*, *лепезъ*_н, *гърмеж*, *копнеж*, *ламтеж*, *кърпежъ*_н, *кастрежъ*_н, *строежъ*_н, *градежъ*_н, *чертежъ*_н, *вървеж*, *стоежъ*_н, *гласежъ*_н, *растеж*, *гласежъ*_н,

-*л*[o]: *махало*, *светило*, *бръмчило*, *гребало*, *стъргало*, *чепкало*, *багрило*, *лепило*, *мазило*, *плашило*, *гъмжило*, *държало*, *легло*, *седло*, *топило*

-*тел*[ø]: *изследовател*, *учител*, *надзирател*, *заемател*, *получател*, *мечтател*, *ценител*, *смутител*, *нагревател*, *смукател*, *предавател*, *сгъстител*, *разредител*, *оцветител*, *въздържател*, *служител*, *изразител*, *множител*

-*чив*: *обидчив*, *сговорчив*, *отстъпчив*

за-: *завра*, *завия*, *завърна се*, *завържя*, *заприказвам*, *завехна*, *забода*

из-: *излая*, *изпляскам*, *извикам*, *изкряскам*, *изгоня*, *издигна*, *изговоря*, *изтлея*, *изора*, *изям*, *избеся*

пре-: *прекося*, *пребоядисам*, *прегрizia*, *препиша*, *преподредя*, *прекова*, *преваля*, *пребрадя*, *пребъркам*

раз-: *разпиша*, *разплача*, *разгневя*, *разям*, *разкалям*, *разлея*, *разплета*

у-: *улова*, *уговоря*, *ужилия*, *ухапя*, *угася*, *увредя*, *увлека*;

- прости форманти, които се съчетават само с основи на съществителни имена:

-*'аса-*: *ръждясам*, *брадясам*, *тревясам*

-*изъм*[ø]: *марксизъм*, *царизъм*, *академизъм*, *формализъм*, *бюрократизъм*

-*ин*: *бабин*, *майчин*, *булчин*

-*ин*[ø]: *мохамеданин*, *християнин*, *лютеранин*, *селянин*, *трънчанин*, *плевенчанин*

-*иса-*: *боядисам*, *икономисам*, *калайдисам*

-*ист*: *хълмист*, *блатист*, *каменист*

-*ов*: *гроздов*, *зелев*, *славеев*

-*ова-*: *струговам*, *пресовам*, *центровам*, *шифровамъ*_н, *короновамъ*_н, *бинтовамъ*_н

-*овит*: *ледовит*, *дъждовит*, *снеговит*, *гласовит*, *речовит*, *мразовит*

-*ск*[i]: *горски*, *варненски*, *агнешки*, *биологически*, *бащински*

контра-: *контрапредложение*, *контрашпионаж*, *контраатака*

пра-: *прародина*, *прадядо*, *праславяни*

-*[и/а/е]*: *вълчи*, *овчи*, *вражи*;

- прости форманти, които се съчетават само с основи на прилагателни имена:

-*ее-*: *сивея*, *дебелея*, *бледнея*

-ичък: новеничък, добричък, целичък, миличък, слабичък, кротичък, тъничък

свръх-: свръхстарателен, свръхмодерен, свръхотговорен

Редица префиксални форманти в рамките на определени деривационни структури могат да се съчетават и с други основи. Срв. напр. префикси, които в състава на простите морфемни групи се съчетават само с глагол, а в деривационни структури (структури със съставни форманти) влизат в синтактична връзка с основи на съществителни (N) и/или прилагателни имена (A):

Сложен формант	N	A	Пример
<i>в- + -и-</i>	+	+	<i>вбеся, вкиселя, въоръжа</i>
<i>до- + -ее-</i>	+	+	<i>домъчня, догневя, доядея</i>
<i>за- + -и-</i>	+	+	<i>замъгля, загрозя, затръня</i>
<i>из- + -ее-</i>	+	+	<i>изумя, издребня, изруся</i>
<i>на- + -и-</i>	+	+	<i>намаля, навлажня, надребня, наскърбя, натъжа</i>
<i>обез- + -и-</i>	+		<i>обезсоля, обезсиля, обезлича</i>
<i>от- + -и-</i>		+	<i>отчуждя, отдалеча, отслабя</i>
<i>пре- + -и- + се</i>	+		<i>пресрамя се, престаши се</i>
<i>при- + -ее-</i>		+	<i>прилошея, примъчня, прилютея</i>
<i>при- + -и-</i>	+	+	<i>приобщя, приравня, принизя, прилуна</i>
<i>раз- + -и-</i>	+	+	<i>разлютя; развинтя, разбуля, разбраздя, разграфя</i>
<i>раз- + се</i>	+		<i>разлистя се, размечтая се, разцвлия се</i>
<i>с- (съ-) + -и-</i>	+	+	<i>сприятеля, сдобря, смекча, смразя, сдребня, скъся</i>
<i>у- + -и-</i>	+	+	<i>укореня, укротя, утвърдя, удвоя</i>

2.1.2. Варианти на формантите. В контекста на разбирането на морфемата като елементарен езиков знак, чиито репрезентанти са контекстово обусловени фонологични редици, за основна репрезентация на даден формант трябва да се приеме тази, която се появява в максимално независима, най-малко контекстово обусловена позиция. От гледна точка на икономичността на описанието изглежда подходящо допълнително да се приеме, че основна е най-късата репрезентация. Останалите репрезентации на словообразователната морфема – форманта, представляват негови варианти.

Най-общо, варианти на един формант ще бъдат онези фонологични редици, които:

а. се намират помежду си и спрямо основната репрезентация в комплементарна дистрибуция;

б. имат значение, което може да бъде сведено до общ инвариант¹⁷;

в. разликите между тях могат да бъдат обяснени с помощта на морфологични и морфотактични правила (включително правилото за хаплогията, т.е. за неповтаряне на едни и същи срички, срв. *Гданск* → *гдански*, а не: **гданскски*)¹⁸.

Ето примери на деривати с варианти на някои афиксални форманти:

-ав	-кав	<i>синкав, сивкав, гъвкав, бляскав, сипкав</i>
	-икав	<i>жълтеникав, зеленикав, кафеникав, сладникав, червеникав</i>
	-езникав	<i>белезникав</i>
-ин[ø]	-анин[ø]	<i>българин, турчин</i>
	-‘анин[ø]	<i>християнин, съботянин, селянин, самарянин, островитянин</i>
	-чанин[ø]	<i>пловдивчанин, плевенчанин, виенчанин</i>
-ва-	-ава-	<i>внушава, убеждава, възмъжава, издължава, доближава</i>
	-‘ава-	<i>досрамява, зачислява, проявява, отразява</i>
-ик[ø]	-овик[ø]	<i>плановик, кадровик</i>
	-ник[ø]	<i>клеветник, одумник, насилник, въпросник</i>
	-овник[ø]	<i>виновник, книжовник, къцовник, летовник, домовник, съновник</i>
-лк[а]	-алк[а]	<i>гребалка, стъргалка, близалка, бърсалка, запушалка, ключалка</i>
	-илк[а]	<i>мазилка, синилка, чернилка, белилка, шарилка</i>
	-ев	<i>зелев, алуминиев, волев</i>
-ов	-еев	<i>славеев, змеев, архиереев</i>
-ск[и]	-анск[и]	<i>конгоански</i>
	-евск[и]	<i>паисиевски, птолемеевски, методиевски</i>
	-ейск[и]	<i>европейски, дантейски, манихейски</i>
	-еск[и]	<i>пленнически, съветнически, работнически</i>
	-инск[и]	<i>бащински, момински, бедуински</i>
	-ическ[и]	<i>биологически, сценически, хирургически</i>
	-овск[и]	<i>дядовски, палячовски, фараоновски</i>
	-к[и]	<i>геоложки, парижки, войнишки</i>
де-	дез-	<i>дезориентира, дезорганизира, дезактивира, дезакордира</i>

o-	об-	обгори, обходи, обвие
c-	съ-	състари, събеседва, събуди, съгледа, съгреши, съсече

2.2. Формална структура на дериватите

2.2.1. Моделът на формалните деривационни структури, представен по-долу, обхваща дериватите с една словообразователна основа. Той се основава на формалните характеристики на изразителите на деривация, от които по пътя на многостепенно дихотомично деление се извеждат признаците:

- 1) дезинтегралност (редуцираност) – +/- редукция на основата на базовата лексема;
- 2) алтернационност – +/- алтернации в основата;
- 3) парадигматичност – +/- добавяне към основата на граматична морфема, различна от тази в словообразователната основа;
- 4) конфиксалност – +/- добавяне на два афикса към основата;
- 5) афиксалност – +/- добавяне на определен тип афикс към основата.

Съгласно принципите на синхронното описание наличието или липсата на даден признак се установява по отношение на последния деривационен такт, т.е. в рамките на двучленната словообразователна структура, състояща се от основа и формант. Иначе казано, не се вземат предвид „следите“ от деривационни процеси от предишни тактове (видими неведнъж в морфемната структура на дериватите).

2.2.1.1. Трябва да се отбележи, че алтернационността е нерегулярна и мотивирана от исторически морфонологични правила, така че без допълнителни диахронни изследвания може да се констатира единствено като индивидуална характеристика на отделни деривати.

2.2.1.2. Както се спомена (виж по-горе 1.5.2.), парадигматичността представлява промяна на парадигмата без наличие на афиксален изразител. Същевременно дистрибуцията на суфикса се разбира (аналогично на дистрибуцията на лексемата в изречението) като набор от морфемни, с които суфиксалната морфема влиза в синтагматично отношение. Отляво това е коренът или последната морфема (която определя основата като глаголна, съществителна, прилагателна и т.н.), а отдясно е окончанието при простите деривати. В този смисъл може да се каже, че суфиксалният формант е решаващ за категориално-граматичната характеристика на деривата. Ако се приеме, че парадигмата на деривата е детерминирана от суфикса и е част от дистрибутивната му характеристика, тогава суфиксалността и парадигматичността са комплементарни, а добавената граматична морфема изпълнява словообразователна функция. Затова тези два признака се третират като отделни в подялбата.

2.2.1.3. Маркираността на деривационната структура по конфиксалност влече след себе си следващо деление според вида на конфиксалния сигнал за деривация:

4а) префикс + суфикс

4б) префикс + постфикс

4в) суфикс + постфикс.

2.2.1.4. Маркираността на деривационната структура по афиксалност влече след себе си следващо деление според вида на афиксалния сигнал за деривация:

5а) префиксалност – +/- префикс

5б) суфиксалност – +/- суфикс

5в) постфиксалност – +/- постфикс.

2.2.2. Многостепенното дихотомично деление има следния вид:

1. редукция на основата

1.1. с алтернация в основата

1.1.1. с добавяне на граматична морфема

1.1.2. без добавяне на граматична морфема

1.1.1.1. с конфикс

1.1.2.1 с конфикс

1.1.1.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс

1.1.2.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс

1.1.1.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс

1.1.2.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс

1.1.1.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс

1.1.2.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс

1.1.1.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс

1.1.2.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс

1.1.1.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс

1.1.2.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс

1.1.1.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс

1.1.2.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс

1.1.1.2. без конфикс

1.1.2.2. без конфикс

1.1.1.2.1. с афикс

1.1.2.2.1. с афикс

1.1.1.2.1.1. със суфикс

1.1.2.2.1.1. със суфикс

1.1.1.2.1.2. без суфикс

1.1.2.2.1.2. без суфикс

1.1.1.2.1.2.1. с префикс	1.1.2.2.1.2.1. с префикс
1.1.1.2.1.2.2. без префикс	1.1.2.2.1.2.2. без префикс
1.1.1.2.1.2.2.1. с постфикс	1.1.2.2.1.2.2.1. с постфикс
1.1.1.2.2. без афикс	1.1.2.2.2. без афикс

1.2. без алтернация в основата

1.2.1. с добавяне на граматична морфема	1.2.2. без добавяне на граматична морфема
1.2.1.1. с конфикс	1.2.2.1 с конфикс
1.2.1.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс	1.2.2.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс
1.2.1.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс	1.2.2.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс
1.2.1.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс	1.2.2.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс
1.2.1.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс	1.2.2.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс
1.2.1.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс	1.2.2.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс
1.2.1.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс	1.2.2.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс
1.2.1.2. без конфикс	1.2.2.2. без конфикс
1.2.1.2.1. с афикс	1.2.2.2.1. с афикс
1.2.1.2.1.1. със суфикс	1.2.2.2.1.1. със суфикс
1.2.1.2.1.2. без суфикс	1.2.2.2.1.2. без суфикс
1.2.1.2.1.2.1. с префикс	1.2.2.2.1.2.1. с префикс
1.2.1.2.1.2.2. без префикс	1.2.2.2.1.2.2. без префикс
1.2.1.2.1.2.2.1. с постфикс	1.2.2.2.1.2.2.1. с постфикс
1.2.1.2.2. без афикс	1.2.2.2.2. без афикс

2. без редукция в основата

2.1. с алтернация в основата

2.1.1. с добавяне на граматична морфема	2.1.2. без добавяне на граматична морфема
2.1.1.1. с конфикс	2.1.2.1 с конфикс
2.1.1.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс	2.1.2.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс
2.1.1.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс	2.1.2.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс
2.1.1.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс	2.1.2.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс
2.1.1.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс	2.1.2.1.2.2. без префиксално-постфиксален конфикс
2.1.1.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс	2.1.2.1.2.2.1. със суфиксално-постфиксален конфикс
2.1.1.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс	2.1.2.1.2.2.2. без суфиксално-постфиксален конфикс
2.1.1.2. без конфикс	2.1.2.2. без конфикс
2.1.1.2.1. с афикс	2.1.2.2.1. с афикс
2.1.1.2.1.1. със суфикс	2.1.2.2.1.1. със суфикс
2.1.1.2.1.2. без суфикс	2.1.2.2.1.2. без суфикс
2.1.1.2.1.2.1. с префикс	2.1.2.2.1.2.1. с префикс
2.1.1.2.1.2.2. без префикс	2.1.2.2.1.2.2. без префикс
2.1.1.2.1.2.2.1. с постфикс	2.1.2.2.1.2.2.1. с постфикс
2.1.1.2.2. без афикс	2.1.2.2.2. без афикс

2.2. без алтернация в основата

2.2.1. с добавяне на граматична морфема	2.2.2. без добавяне на граматична морфема
2.2.1.1. с конфикс	2.2.2.1 с конфикс
2.2.1.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс	2.2.2.1.1. с префиксално-суфиксален конфикс
2.2.1.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс	2.2.2.1.2. без префиксално-суфиксален конфикс
2.2.1.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс	2.2.2.1.2.1. с префиксално-постфиксален конфикс

2.2.1.1.2.2. без префиксално- постфиксален конфикс	2.2.2.1.2.2. без префиксално- постфиксален конфикс
2.2.1.1.2.2.1. със суфиксално- постфиксален конфикс	2.2.2.1.2.2.1. със суфиксално- постфиксален конфикс
2.2.1.1.2.2.2. без суфиксално- постфиксален конфикс	2.2.2.1.2.2.2. без суфиксално- постфиксален конфикс
2.2.1.2. без конфикс	2.2.2.2. без конфикс
2.2.1.2.1. с афикс	2.2.2.2.1. с афикс
2.2.1.2.1.1. със суфикс	2.2.2.2.1.1. със суфикс
2.2.1.2.1.2. без суфикс	2.2.2.2.1.2. без суфикс
2.2.1.2.1.2.1. с префикс	2.2.2.2.1.2.1. с префикс
2.2.1.2.1.2.2. без префикс	2.2.2.2.1.2.2. без префикс
2.2.1.2.1.2.2.1. с постфикс	2.2.2.2.1.2.2.1. с постфикс
2.2.1.2.2. без афикс	

2.3. Представеният модел задава всички теоретично възможни структури на дериватите с една основа¹⁹. В резултат на многостепенното дихотомично деление по изброените критерии се обособяват 48 възможни класа, 6 от тях с прости форманти, останалите – с форманти с различна степен на сложност. Съставните форманти, абстрахиращи при прилагането на делителните белези, са двуелементни (конфикси и други форманти), три-, четири- и петелементни комбинации от признаци²⁰.

Не всички теоретично възможни типове се реализират в българския език²¹. Следната таблица илюстрира присъщите на българския език формални словообразователни структури:

Типове деривати според формалната словообразователна структура	Налични в бълг. език	Пример
суфиксални	+	<i>работяга ← работи</i>
префиксални	+	<i>безволев ← волев</i>
постфиксални	+	<i>обърна се ← обърна</i>
парадигматични	+	<i>затвор ← затвори, сини ← син</i>
алтернационни		

дезинтегрални	+	<i>беж ← бежав, турче ← турчин</i>
префиксално-суфиксални	+	<i>походка ← ходи, под- земие ← земя</i>
префиксално-постфиксални	+	<i>находя се ← ходя</i>
суфиксално-постфиксални	+	<i>шегува се ← шега, гор- дее се ← горд</i>
парадигматично-префиксални	+	<i>безбрад ← брада</i>
парадигматично-постфиксални	+	<i>теля се ← теле</i>
алтернационен-суфиксални	+	<i>изравя ← изрови, срън- дак ← сърна, певец ← пее</i>
алтернационен-префиксални	+	<i>доведе ← води, нагарча ← горчи</i>
алтернационен-постфиксални		
дезинтегрално-суфиксални	+	<i>лъжичка ← лъжица, български ← България</i>
дезинтегрално-префиксални	+	<i>недостиг ← достига</i>
дезинтегрално-постфиксални		
алтернационен-парадигматични	+	<i>излаз ← излезе, събор ← събере</i>
дезинтегрално-парадигматични	+	<i>бързовар ← (бързо) вари</i>
дезинтегрално-алтернационни		
префиксално-суфиксално- постфиксални	+	<i>видиоти се ← идиот</i>
парадигматично-префиксално- постфиксални	+	<i>окръгли се ← кръгъл</i>
алтернационен-суфиксално- постфиксални	+	<i>гърчее се ← грък</i>
алтернационен-префиксално- постфиксални	+	<i>крайбрежие ← бряг</i>
алтернационен-префиксално- суфиксални	+	<i>ежемесечен ← месец</i>
дезинтегрално-суфиксално- постфиксални	+	<i>гражданее се ← граж- данин</i>
дезинтегрално-префиксално- постфиксални	+	<i>потурчи се ← турчин</i>

дезинтегрално-префиксално-суфиксални	+	<i>поливалентен ← валентност</i>
алтернационно-парадигматично-префиксални		
алтернационно-парадигматично-постфиксални		
дезинтегрално-парадигматично-префиксални		
дезинтегрално-парадигматично-постфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-суфиксални	+	<i>корейка ← кореец</i>
дезинтегрално-алтернационно-префиксални		
дезинтегрално-алтернационно-постфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-парадигматични	+	<i>тръс ← тресе</i>
алтернационно-префиксално-суфиксално-постфиксални	+	<i>вдълбочи се ← дълбок</i>
дезинтегрално-префиксално-суфиксално-постфиксални	+	<i>поамериканчи се ← американец</i>
алтернационно-парадигматично-префиксално-суфиксални		
алтернационно-парадигматично-префиксално-постфиксални		
дезинтегрално-парадигматично-префиксално-суфиксални		
дезинтегрално-парадигматично-префиксално-постфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-префиксално-суфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-префиксално-постфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-суфиксално-постфиксални		
дезинтегрално-алтернационно-парадигматично-префиксални		
дезинтегрално-алтернационно-парадигматично-постфиксални		

дезинтегрално-алтернационно- префиксално-суфиксално- постфиксални		
---	--	--

2.2.4. Както се вижда, в българския език са силно ограничени или липсват деривационните структури, положително маркирани с признаците „алтернационност“, „дезинтегралност“ и „постфиксалност“. Силно ограничени са също така структурите с четириелементни комбинации от признаци.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ Тези принципи бяха приложени в съпоставителното описание на словообразуването в полски и български (виж Maldjieva 2009), както и в съпоставително словообразователно изследване на балканските езици (виж Maldjieva et al. 2020). Различни техни аспекти са представени в Maldjieva 2013; Малджиева/Maldzhieva 2017.

² Речник/Rechnik 1975.

³ Срв. Речник/Rechnik 1999; срв. също Bogusławski 1959.

⁴ Така се приема в повечето словообразователни трудове, срв. напр. Граматика/Gramatyka 1983.

⁵ Това се вижда особено ясно при сравнението на близкородствени езици като полски и български, в които с тази функция са натоварени форми с различна структура. Напр. за полския глагол речникова форма е инфинитивът (от миналата основа), а за българския – формата за сегашно време, 1 л. ед. ч. (от сегашната основа без граматичен формант). Това означава, че структурата на сродни производни лексеми в единия и в другия език ще получи различна интерпретация, с всички последствия за съставянето на инвентара от форманти и за резултатите от сравнението (срв. съответно бълг. и пол. *podpis* ← *podpisi-a* – *podpis* ← *podpisa-ć*; *podpal-ka* ← *podpal-я* – *podpal-ka* ← *podpali-ć*; *събра-ние* ← *събера* – *zebra-ние* ← *zebra-ć*).

⁶ Такова принципно положение приема в своите словообразователни изследвания върху полския език М. Вишневски (Wiśniewski 2005).

⁷ Срв. Речник/Rechnik 1999: 7–11.

⁸ При формантите от чужд произход в двойките (сериите) лексеми с един и същи корен / основа в много от случаите от диахронна гледна точка може да се говори единствено за сродство, тъй като всяка от лексемите е била заета поотделно и като готова цялост, т.е. в диахронен план може да се установи, че не е имало деривация. Но от синхронна гледна точка би трябвало да се приеме наличие на деривация и изводимост на едната лексема от другата поради делимостта, която съвременният носител на българския език установява за дадената лексема (без да притежава познания за диахронията както по отношение на езика, от който е заемката, така и за езика, който я е заел).

Установяването на посоката на деривацията обаче изисква отчитане не само на формалните, но и на семантичните правила. В съгласие с приетите постулати може да се приеме следната процедура за установяване на посоката на изводимост за изразите от чужд произход:

1) По-сложната във формално отношение лексема с чужд формант се извежда от по-проста или неделима от синхронна гледна точка лексема, когато посоката на формалната изводимост съвпада с тази на семантичната изводимост. Т.е. по-сложният формално дериват е същевременно изводим семантично от по-простия, срв. *гимназия* → *гимназист*; *активен* → *активира*; *патрул* → *патрулира*; *апостол* → *апостолат*; *барон* → *баронеса*; *утопия* → *утопист*; *тема* → *тематика* и под.

2) Когато сродни думи с чужд формант са еднакво сложни във формално отношение или посоката на формалната и семантичната изводимост са различни, за решаващи се приемат семантичните правила на деривацията (производността). Последните излизат извън обхвата на тази статия.

⁹ В тази работа се приема, че нулеви изразители (морфи) могат да имат само граматичните, но не и словообразователните морфемии.

¹⁰ При спазване на приетия в 1.3. принцип.

¹¹ Срв. напр. Радева/Radeva 2007: 72 и цитираните там източници.

¹² Проблемът е подробно разработен в Аврамова/Avramova 2003 и Георгиева/Georgieva 2013. Афиксоидалният тип е много продуктивен в съвременния език и поставя нормативни проблеми, свързани със слямото, полуслямото или разделното писане.

¹³ Констатацията, че е налице субстантивизация, изисква да се докаже, че в контекстово независими изречения „субстантиватът“ :

- не се изменя по род (а понякога и по число, срв. *говоря руски*);

- не се появява във функция на съгласуван подчинен член в именна група, срв. *горско* ('лесничейство' vs *горско стопанство*);

- появява се във функция на главен член в именна група (може да има подчинен член), срв. напр. *доброто в човека*; *неизвестното утре*;

- може да изпълнява в изреченския израз функцията на прилаголен член, срв. *грижа се за болни*, *избягвам злото*, *пътувам за никъде*.

¹⁴ За българския език възможността за употреба на изменяемите причастия като препозитивни подчинени членове на именната група, наследяващи в различна степен синтаксиса на глагола, е редовна и трябва да бъде приета за техен системен синтактичен белег, при който не е налице деривационен процес (срв.: *прилетите съдбата си хора*; *застанала до вратата жена* и под.).

¹⁵ При формален анализ може да се говори единствено за валентност (срв. Gramatyka 1998: 595) на морфологичните сегменти като функционално и семантично неинтерпретирани редици. С известно отчитане на традицията тук изпреварващо се използват най-общите характеристики на функцията им в семантична структура на деривата.

¹⁶ Примерните деривати са квалифицирани според морфа, приет за инвариантен (виж по-долу 2.1.2.). С горни индекси „изпреварващо“ въз основа на съществуващите словообразователни описания е отчетена омонимията на формантите (срв. бел. 15); с долният индекс _h се означава омонимията на деривата. По-подробни списъци на формантите виж у Maldjieva et al. 2020.

¹⁷ Установяването дали става дума за форманти или варианти на форманти, е възможно едва след изследването на функцията им в семантичната структура на деривата. Виж бел. 15.

¹⁸ Повече за това: Малджиева/Maldzhieva 2010.

¹⁹ Коокуренцията на суфиксалност и парадигматичност не е възможна поради идентичната дистрибуция на простите форманти с такива белези – виж по-горе 2.2.1.2.

²⁰ Първата графа на таблицата съдържа възможните формални деривационни структури, подредени по сложност – от по-прости към по-сложни, а не според поредността на прилагане на делитбените критерии.

²¹ Съпоставката на български с полски и балканските езици показва различия между езиците в това отношение (виж бел. 1).

ЛИТЕРАТУРА

- Аврамова 2003: *Аврамова, Цв.* Словообразователни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век. София, Херон Прес.
- Андрейчин и др. 1977: *Андрейчин, Л., К. Попов, Ст. Стоянов.* Граматика на българския език. София, Наука и изкуство.
- Анотация 2017: Проект „Нормативна граматика на съвременния български език“, ИБЕ при БАН, ръкопис.
- Георгиева 2013: *Георгиева, Цв.* Иновационни процеси в българската именна префиксация. София, Авангард Прима.
- Граматика 1983: Граматика на съвременния български книжовен език. Т. II. Морфология. София, Издателство на БАН.
- Малджиева 2010: *Малджиева, В.* Омонимия и полифункционалност на словообразователните форманти – В: *Слово и словесност*. София, ЕМАС.
- Малджиева 2017: *Малджиева, В.* Принципи на съпоставителното формално описание на словообразователните структури в полски и български език – *Език и литература*, № 1–2, с. 194–206.
- Малджиева 2018: *Малджиева, В.* Принципи на формалното описание на българските изменяеми лексеми като компонент на нормативната граматика – *Slavia Meridionalis*, t. 18, Warszawa, SOW.
- Радева 2007: *Радева, В.* В света на думите. Структура и значение на производните думи. София, Унив. изд. „Св. Климент Охридски“.
- Речник 1975: Обратен речник на съвременния български език. Ред. Л. Андрейчин, София, Унив. изд. „Св. Климент Охридски“.
- Речник 1999: Словообразователен речник на съвременния български книжовен език. Ред. Й. Пенчев, София, Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“.
- Станчева и др. 2017: *Станчева, Р., М. Томов, Н. Паскалев, И. Кунева, Л. Микова.* Формално описание на инвентара от граматични средства в българския език (като етап от разработването на нормативна граматика) – В: *Доклади от Международната юбилейна конференция на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“* (София, 15–16 май 2017 г.), Част втора, София, http://ibl.bas.bg/Proceedings_IBL_Conference_2017_Volume_II.pdf.
- Bogusławski 1959: *Bogusławski, A.* O zasadach analizy morfologicznej. – *Biuletyn PTJ*, XVIII, pp. 87–95.

- Gramatyka 1998: Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia. wyd. drugie zmienione, Warszawa, PWN.
- Honowska 1979: *Honowska, M.* Ewolucja metod polskiego słowotwórstwa synchronicznego (w dziesięcioleciu 1967–1977). Wrocław, Ossolineum.
- Maldjieva 2009: *Maldjieva, V.* Słowotwórstwo. Gramatyka Konfrontatywna Bułgarsko-Polska, t, 9, Warszawa, SOW.
- Maldjieva 2013: *Maldjieva, V.* Składniowy model synchronicznego opisu słowotwórstwa – podstawy i zastosowanie – In: *Slavia Meridionalis*, t. 13, Warszawa, SOW, Warszawa, pp. 19–40.
- Maldjieva et al. 2020: *Maldjieva, V, A. Cychnerska, A. Karasiński, T. Cychnerski.* A comparative study of word-formation in Balkan languages. Toruń, Wydawnictwo UMK.
- Wiśniewski 2005: *Wiśniewski, M.* Dystrybucyjne właściwości odprzymiotnikowych nazw cech we współczesnej polszczyźnie. Toruń, Wydawnictwo UMK.

REFERENCES

- Andreychin et al. 1977: *Andreychin, L., K. Popov, St. Stoyanov.* Gramatika na balgarskiya ezik. Sofia, Nauka i izkustvo.
- Anotatsiya 2017: Proekt “Normativna gramatika na savremenniya balgarski ezik”, IBE pri BAN (script).
- Avramova 2003: *Avramova, Tsv.* Slovoobrazovatelni tendentsii pri sashtestvitelnite imena v balgarskiya i cheshkiya ezik v kraya na XX vek. Sofia, Heron Pres.
- Bogusławski 1959: *Bogusławski, A.* O zasadach analizy morfologicznej. – *Biuletyn PTJ*, XVIII, c. 87–95.
- Georgieva 2013: *Georgieva, Tsv.* Innovatsionni protsesi v balgarskata imenna prefiksatsia. Sofia, Avangard Prima.
- Gramatika 1983: Gramatika na savremeniya balgarski knizhoven ezik. T. II. Morfologiya. Sofia, Izdatelstvo na BAN.
- Gramatyka 1998: Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia. wyd. drugie zmienione, Warszawa, PWN.
- Honowska 1979: *Honowska, M.* Ewolucja metod polskiego słowotwórstwa synchronicznego (w dziesięcioleciu 1967–1977). Wrocław, Ossolineum.
- Maldjieva 2009: *Maldjieva, V.* Słowotwórstwo. Gramatyka Konfrontatywna Bułgarsko-Polska, t, 9, Warszawa, SOW.
- Maldjieva 2013: *Maldjieva, V.* Składniowy model synchronicznego opisu słowotwórstwa – podstawy i zastosowanie – In: *Slavia Meridionalis*, t. 13, Warszawa, SOW, Warszawa, pp. 19–40.
- Maldjieva et al. 2020: *Maldjieva, V, A. Cychnerska, A. Karasiński, T. Cychnerski.* A comparative study of word-formation in Balkan languages. Toruń, Wydawnictwo UMK.
- Maldzhieva 2010: *Maldzhieva, V.* Omonimiya i polifunksionalnost na slovoobrazovatelnite formanti. – In: *Slovo i slovesnost*, Sofia, EMAS.
- Maldzhieva 2017: *Maldzhieva, V.* Printsipi na sapostavitelnoto formalno opisane na slovoobrazovatelnite strukturi v polski i balgarski ezik. – *Ezik i literatura*, N 1–2, pp. 194–206.

- Maldzhieva 2018: *Maldzhieva, V.* Printsipi na formalното opisane na balgarskite izmenyaemi leksemi kato komponent na normativnata gramatika – *Slavia Meridionalis*, t. 18, Warszawa, SOW.
- Radeva 2007: *Radeva, V.* V sveta na dumite. Struktura i znachenie na proizvodnite dumi. Sofia, Univ. izd. “Sv. Kliment Ohridski”.
- Rechnik 1975: *Obraten rechnik na savremenniya balgarski ezik.* Red. L. Andreychin, Sofia, Univ. izd. “Sv. Kliment Ohridski”.
- Rechnik 1999: *Slovoobrazovatelyen rechnik na savremenniya balgarski knizhoven ezik.* Red. Y. Penchev, Sofia, Akad. izd. “Prof. Marin Drinov”.
- Stancheva et al. 2017: *Stancheva, R., Tomov, M., Paskalev, N., Kuneva, I., Mikova, L.* Formalno opisane na inventara ot gramatichni sredstva v balgarski ezik (kato etap ot razrabotvaneto na normativna gramatika) – In: *Dokladi ot Mezhdunarodnata yubileyana konferentsiya na Instituta za balgarski ezik*, Chast vtora, Sofia, http://ibl.bas.bg/Proceedings_IBL_Conference_2017_Volume_II.pdf.
- Wiśniewski 2005: *Wiśniewski, M.* Dystrybucyjne właściwości odprzymiotnikowych nazw cech we współczesnej polszczyźnie. Toruń, Wydawnictwo UMK.

✉ Проф. д-р Вяра Малджиева
Катедра по балканистика
Университет „Николай Коперник“
ул. Фоса старомийска 3, 87-100 Торун, Полша

✉ Prof. Viara Maldjieva, PhD
Katedra Bałkanistyki
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
ul. Fosa Staromiejska 3, 87-100 Toruń, Polska

Публикувано: 31 март 2022

Published: 31 March 2022